

ՀԱՆՏԻՍ

ԿԻՍՍՄՍԵԱՅ

Ե.Ջ.ԲԵՏԻՆ ԵՌՈՂՋԱԿԵՆ

ԵՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ	ՏՆՕՐԻՆ
Մ. Բ. ԽԻՔԻՆ	Հ. Ս. ԱՆՏՈՆԻՆ
ԷՐԶԱՆ Գ. ԹԻՒ 11.	1863 ՅՈՒՆԻՍ 1:

Ե.Ջ.Բ

Ներուի մեղ աղաչել, որ ցրուին Հանդիսի բաժանորդագիրն ուղած ասեն, մինչև յարդանախան զբաղմանց երես յախամայս իրենց բաժանորդագիրը հատուցանող բաժանորդ բարեհաճին հատուցանել: Այս յապաղումը առելի կծանրացնէ մեր ստանձնած բեռը և կմերձեցնէ զմեզ ի յուսահատութիւն, որ սրտաւ չերէր Ազգիս:

Այսչափ նուազ քաջալերութեան արժանի է Արեւիկան . . .

Բ Ե Ն Ե Ս Ի Ր Ե Կ Ե Ն

Խաղաճուղիք

Չկայ անդատարարտեալ մնացած կարգ մը յամա-
ցաւոր աւելի վտանգաւոր քան խաղամոլները, թէ եր-
բեմն խաղացող տեսակը և թէ զանի իր արհես-
տը ըրած տեսակը. խաղամոլը յանցաւոր է, ամեն
երկրի օրէնք այնպէս վճռած է, և իրաւամբ. խաղ-
ախանի գործառնութիւն մ'է թէ խաղացողին գի-
տաւորութեանը մէջ և թէ արդիւնքին մէջ, հասա-
րակ գողութեան և կամ աւազակութեան յառաջ
բերած արդիւնքէն խիստ աւելի թշուառացուցիչ է
արդիւնքը :

Այս գործին հետ անբաժանելի և անհրաժեշտ
կերպով կապակցած են խաղախ վարպետորդու-
թեամբ հնարեալ խաբէութիւններ, և անգութ խո-
րամանկութեամբ յօրինեալ խաղեր: Մէկ մը որ խա-
ղամոլ է, ժանտախտէ զարնուածանձ մ'է, վտանգա-
ւոր է ինքզինքին, վտանգաւոր է իւր մերձաւորնե-
րուն, և ոչ մէկ գործ մը ապահով վիճակի մէջ կրո-
նայ սեպուիլ, որուն մէջ որ խաղամոլ մը կայ.
դանձմ մը որ իւր պաշտօնէից մէջ խաղամոլ մը ունի,
նոյն բանն էր եթէ ունենար տուն մանող գող մը
իբրեւ իրեն սեղանակալ (տէբլէ). վաճառական մը
որ խաղամոլ գրագիր մը ունի իւր գործին մէջ, ըսել
է որ ամսականով գող մը կ'ապահ. ամենեւին վստա-
հութիւն չկրնար տրուիլ անձի մը վրայ, որ աստի-
ճանաւ մը խաղամոլ է. այնպիսին գինեմոլէն խիստ
գէշ է :

Ասիկայ նախ մտլութիւն մ'է, կամայ. կամայ հի-

անդուծիւն մը կրլայ , և գրէթէ միշտ ալ անբու-
ժելի :

Ըսիկա՛ բոլոր ուրիշ մոլութեանց պէս կիսանդարե
բարոյական կամեցողութեան զօրութիւնը , և կամեցո-
ղութեան զօրութիւնը տեղէն խախտած ըլլալով ,
այն անձը իբրեւ անդէկ նաւ մը կտապալե կեանքին
փոխորկալից ովկիանոսին մէջ , մինչև իւր պատրաս-
տած թշուառութեանց անդունդը գահալիծի :

Ըստ ամենայնիւ ամեն մեծ քաղաքներուն մէջ
լի են , և ամեն կարգի մարդոց մէջ . եկեղեցականէն
բռնէ մինչև յետին թշուառաց կարգը որս են այս վատ
մոլութեան . բարեպաշտ անձանց զաւակներ ալ
որոնց ծնողք զանոնք իբրեւ անմեղ աղանձներ նկա-
տելով ասպազութեան մէջ կմրաբեն . քանի
որ կարելի է անոնց շատերուն երակներուն մէջ այս
ախտին թոյնն արգէն շրջել սկսած է :

Անր խօսքն այժմ՝ խաղամոլութեան պատճառած
դրամական կորուստին վրայ չէ այնչափ , որչափ որ
անոր յառաջ բերած բարոյական , մտաւոր և առող-
ջական խանգարմանը : Ստոյգ առաջնորդ մ'է ամեն
վատ խարդախութեանց , և ջնջման պատուոյ ու աղ-
նրուաբարոյութեան : Ըսիկա ամենազգուելի բարոյա-
կան բորոտութիւն մ'է , որուն առջևը առնելու
համար կրօնական և քաղաքական վարչութեանց
արթուն հսկողութիւնը կպահանջուի : Ընդ մը չէ ,
որուն մօտենալը տեսնուի . յճ մ'է , որուն մօտենալը
չկանցուիր : Արիճին խայթը կրնայ բշտիուիլ , իսկ
խաղամոլութեանը ոչ . կիսանդարե բարոյական դգա-
ցողութիւնները , և չձգէր խղճին վրայ վերականգնիչ
զօրութիւն :

Խաղամոլ և իրտասարդ մը ճամբայ մ'է ուրկէ
կվանսին իւր , իր հօրը և իր տիրոջը հարստութիւն-

ները : Ի՞նչ են ուրեմն անոնք՝ որոնց ամբողջ կենացը գործն է սովորեցնել այս դժոխային ձեռնածութիւնը (օխիսապազութիւն) , և ի՞նչ են այն հաստատութիւնները , ուր այս մոլութեանց գործարաններն են : Առաքինութիւնը հաղիւ երբէք կրնայ այնչափ բազմածախ հաստատութիւններ կանգուն պահել քանի որ մոլութիւնը կգտնէ այնչափ հաբստութիւն՝ այնչափ շուայութեամբ վատնելու իւր վատ նպատակներուն համար . երեք գլխաւոր մոլութիւնները գիտեմոլութիւնը , պղծութիւնը և խաղամոլութիւնը աւելի ստակ կվատնեն մարդուն հոգւոյն և մարմնոյն կործանմանը համար , քան թէ բոլոր եկեղեցիները , և մարդասիրական հաստատութիւնները մարդկային բարձրանալուն և անոր օգուտին համար :

Օրէնքները խաղամոլութեան դէմ մահուան և կենաց մէջ անջրպետներ են , և պէտք է որ ի գործ դրուին : Չար մարդիկը միացեալ են չարիքի , անոնք սատանայական իմաստութիւն ունին , որոնք իրենց ընկեր մարդոցը մոլութեամբը կհարստանան , անանկները արթուն են , և ամօթ չէ՞ մեզի՝ մեզի որ պէտք է առաքինութեան պաշտպաններ ըլլամք , այնչափ դանդաղ և անտարբեր մնամք առաքինութիւնը քաջալերելու և պաշտպանելու , ու մոլութեան դէմ հսկելու :

Եյս պէտքն ու պարտքը զգալու են յաւատեկեղեցականք , և Բստուծոյ սրբազան բեռնէն յորդորեն ժողովուրդն՝ ետ կենալ , խորշիլ այս և ուրիշ ասոնց նման մոլութիւններէն :

ՊԵՏԳԵՄ ԵՐԿՆԻՑ

ԼՈՒ ՀԵՅՍ

Ողի բանբեր ի սուրբ Վահագն ի բարձանց
 Ծաղկապսակ Մատենան յաջում սլանայ
 Լու հայկորդիս՝ ցանեալ ըզրիունջս վարդենեայ .
 « Ուշ դիք , պատգամ ածեմ առ ձեզ յԼ.դոնայ »

Հեծեծանք սո՛ւր դժոխքներ ձեր վըշտաց
 Ելին հասին անդր ի յԼթող Վթուլեանց .
 Տառապանացդ լըցան աւուրք սևագոյն ,
 Զիք այլ ևս չիք վըշտաց կոխել ըզհայ տուն :

Ենցէ ի ձէնջ դառն այն բաժակ աղէտից ,
 Օոր ի բաղմաց էք ի քամել ցըմրուր .
 Բզճաշտութեան տո՛ւք իրերաց բաժակ ջինջ ,
 Յուշի կապեալ ըզսիշատակ այս աւուր :

Օարամական՝ աժէ Տէր ցանկ՝ արդ զայգեաւ ,
 Ոչ ևս ի նա արասցեն կինձք ելեմուտ .
 Եւ որ ի նոր ցանկիս դործէ նենդ և դաւ ,
 Ըծցին զնովաւ սաստք , պատուհասք ժանտաժուտ :

Ի մատենիս մէն մի թերթիկ կախեալ կան
 Նոր փառք , նոր բաղդ շիջեւախառ Հայ ճետիդ .
 ՍԷՐ , ՄԻՈՒԹԻՒՆ և հանուրցս տարր էական
 Ըյսմիկ պատկառ կացէք ո՛վ Հայք , սյոմիկ միշտ »

ԳԵԼՈՒՍՑ ԳԵՐՆԵՆ

Եւ գնա անցիր , ով դու ճրմեա ,
Թոթովներ յոտից ձեան փռչներ ,
Բաւ է՞ զըկելդ դաշտ լեռ ամեն ,
Երեգական պայծառ լուսէն :

Հերիք փրչես հով սառնասեր ,
Ծառն ու ծաղիկ թողլով յառեր .
Սեր տանց դռներ բանտի մը պէս
Մինչ երբ այսպէս պիտի դոցես :

Ո՛հ գնա , թող գայ աղնիւ գարուն ,
Ե՛հա թռչնոց պարք ոլորուն
Սկսան դառնալ մեր հովիտներ .
Ո՛հ , մոռնա՞յք ես , ինչ դեղ ձայներ :

Ե՛հա ծիծառն խոտի թելեր
Իերէ յարկին տակ բոյն շինել .
Ճըթ ճըթ ծըթ ծըթ ճըլուրջալով ,
Եզատ օդին մէջ թռչելով :

Սկսաւ դաշտիկ կանանչանալ ,
Գրախտիկ ծաղկանց երես բանալ .
Երդ մենք ուրախ չզուարճանա՞նք ,
Երբոր դարնան այս փառք տեսանք :

Ենտառք պտղոց ծառեր ամեն
Ծիծաղելով ծիւ արձակեն .
Ենուշագոյն կեռաս ելակ
Վախերնծայ նուէրք դարնան և փառք :

Չուշար վարդ ներկել ծաղկներ ,
Յակիւթ յասմիկ գոյն գոյն պճնել .
Որոնց դիմէ զեփեւո յուշիկ ,
Իողոր աշխարհ բուրել քաղցրիկ ,
Կանուխ լսուի այն կարկաջիկ .

Որ քայլ առնու ձայնով հեղիկ .

Եւն իմ ձայնս է կրէ առուակ :

Օր կրկրկեմ՝ դէպ ի լըծակ :

Եռաւտուն կանուխ տեսայ

Վեհ սոխակներ ոստոց վըրայ :

Որոնք իրենց ձայնովն անուշ

Ողջոյն տային դարնան քնքոյշ :

Հոն մեղմ՝ զեփիւռ կսկսի փըճել :

Օտղիկ պտղիկ յերգ որորել :

Ով մարդ , քեզ ի՞նչ զըւարձութիւն

Չպատճառեր սիրուն դարուն :

Օնողք որդիք ու բարեկամ

Ետած ի մարդ ուի ծառաստան ,

Գառան խորտիկ , պանիր , հացիկ :

Հոն սեղանոյն դարդ բաժակիկ :

Որչափ ջըքեղ արշալուօիկ ,

Ուր կըծպտի լոկ փայլածուիկ :

Եւ կարծես թէ դայ աւետօր

Երեգական ծագման փառօր :

Հորիզոն շուտ ցըցուց արե ,

Որ տարածեց իր շողշող թեւ :

Բոլոր աշխարհ փայլեց ի վառ ,

Օտու ծաղիկ դոյն առին պայծառ :

Թագաւոր մեր ահեղազոր ,

Որ կըգիտէր մեզ բոլոր օր :

Երագ արագ քայլ փոխելով ,

Մըջիւնն անգամ փայլէր լուսով :

Երբոր տուաւ վերջն բարե ,

Հայր , մայր , եղբայր , քորք թեւ ի թեւ

Գիշերն անգամ ելան ի պար ,

Գարնան ուրախ երգեր կարդալ :

Հա՛մեց լուսին — արթուն պահպան ,

Բայց ո՛չ ինչպէս գէմք ճըմեռուան :

Գոհար ասողներն իրեն ընկեր ,

Որոնց լուսիկ մեղ յոյս ցօղեր :

Իայց ի՞նչ ժամ էր , և ի՞նչ գիշեր ,

Ուր թէ լուսինն , — աստղիկ փայլէր ,

Սակայն յանկարծ հէք հայ աղջիկ ,

Չայն արձակեց արցունքն յաչիկ :

“ Ինչո՞ւ ասոնց տեղ չեմ տեսնար ,

Հայաստանիս լուսին պայծառ .

Ո՛հ , ինծմէ ցերբ հեռու մնացած ,

Գժբաղդս յանձնեն դառն արտասուաց :

() ր պիտ' ըլլայ որ ես տեսնեմ

Հայաստանիս դրախտիկ վըսեմ ,

Ելեմ քերցս հետ ծաղկաքաղն ,

Եւ փունջ կապեմ գողտրիկ վարդի :

Հայ աղջիկներ թափառ , թշուառ ,

Երբ միատեղ մեր ձեռք ի քնար

Երասիս գետին եզերք նստած ,

Երգենք ուրախ փառք հայրենեաց :

Ո՛վ իմ սիրուն հայաստանիկ ,

Ըի մ' հողդ անգամ ինձ գեղեցիկ .

Մայր հայաստան , երբ , ըսէ մեղ ,

Պիտի ծաղկիս այս գարնան պէս :

1863 Մայիս 18

Գում — Գափու՜ի գուրս

ԵՐԳԵԱՅ

Քնարիկ , Օարմանդուխտ Մարկոսեան
Էջակերտուհի , Ս . Ա լաւառեայ Ա արժարանի :

ԱՇԽԱՏԱՆԿԱԿԱՆ

ՔԱՓԻՐԱՍՏԵՆ

(Երոնանդան Տէն Բէ- 10)

Քափիրներուն ինչ սերունդէ ծագում առած ըլլալուն վրայ շատ տարրեր գաղափարներ կար , և շատ վէճերու նիւթ եղած է . բայց վերջին ճամբորդներէն եղան ոմանք որ Քափիրները արաբացւոց սերունդէն եղած կարծեցին : Սըր Շորժ Վարրօ , գիտնական անձ մը այս գաղափարէն էր . բայց վախճան տարի առաջ երբ երիտասարդ մ'էր , գաղթականաց կառավարութեան քարտուղարութեան ատենը քափիրներուն մէկ ցեղին այցելութիւն ըրաւ , և յետոյ իր ճամբորդութեան պատմութեանը մէջ ժողովորդեան նկարագրութիւնը ըրաւ , որոնց նկատմամբ շատ սխալ գաղափարներ ստացած էր . ինք անկէ առաջ պատեհութիւն չէ ունեցեր նոյն սերունդէն մէկը տեսնելու , բայց միայն ճերմակ մարդոց սպասաւորութեան պաշտօնով : Ինք գիտէ եղեր որ անոնք խոնարհ , խաղաղասէր և հպատակեալ ժողովուրդ մ'են ամեն բանի մէջ նշանաւոր : Ուստի երբ առաջին անգամ տեսաւ ցեղ մը վայելուչ և բարձրահոգի Միքիկեցւոց զինակիրներ , վայելչակազմ մարդիկ , քաջ և միանգամայն իրենց խօսակցութեանը և վարմանցը մէջ համարձակ , չէր կրնար հաւատալ թէ ասոնք են այն խոնարհ և ատելի սերունդէն : Ղշմարիտ է որ անոնք սեւամորթ են և բուրդի նման մաշ ունին , բայց բացի այս յատկութիւններէն — թէպէտ և բաւական աչքի զարնելու բան մը կրնայ համարուիլ — իւր գաղափարով անոնք բոլորովին կտարբերին Միքիկէի

քնիկներէն , և կենթադրէր որ դոնէ մասամբ մը պի-
տի հաստատուի թէ անոնք արաքացւոցմէ ծագումն
ստած են : Ա երջին ատեններս պատմիչներն ալ ասոր
լնբունման հետեւեցան , և մինչև անգամ անոնցմէ
մէկը կկարծէ թէ Քաֆիրները Իսրայէլացւոցմէ սե-
րեալ են : Բայց , այսու ամենայնիւ , այս կարծիքն ալ
Պօղոսկոյն Լիւքինթին Լմերիկայի հնդիկներուն Իս-
րայէլի կորուսեալ յեղէն եղած ըլլալուն կարծեացը
նման կասկածի տակ կիյնայ . քանզի Իսրայէլացիք ,
— թէ ասոնք են ստուգիւ Քաֆիրներուն նախա-
հայրերն — անանկ արտօրնօք իրենց հայրենիքէն
գուրս ելած ըլլալու են , որ ոչ միայն իրենց գէմքի
դոյնը , այլ խօսած լեզուինն ալ ևտինին ձգած են :

Ա երջապէս Քաֆրատանի բնակիչք երևոյթով ,
սովորութեամբ ու լեզուով չեն կրնար զանազանուիլ
Լիւքիկէի սեւերէն , բաց ի այն յատկութիւններէն ,
որ մասնաւոր պարագայներէ յառաջ եկած են : —
Քաֆիրներն , որ բարեխառն կլիմայի մէջ են , ուր
առատ մարգագետիններ կան , կենդանեաց արածու-
թեան կպարապին . հովիւ ազգ մ'եղած են : Լսոնց
հարստութիւնը իրենց արջառներն են , և մերինին պէս
ստակի վրայ կայացած չէ . ասիկա Լքրահամեան հին
գրութիւն մ'է , որ մինչև այսօր մինչև անգամ մեր
բաւառաբնակ ազգայնոց մէջ ալ կտիրէ : Իրենց մէջ
ամենէն պատուաւոր սեպուած գործը արջաւ պահող
ըլլալն է . մարդիկ կնային և կկթեն , քանի որ տղաք
կարած են դաշտերը : Բնաւ իրենց կնիկներուն արտօ-
նութիւն չեն տար , որոնք շատ նախատուած են մէ-
ջերնին , կովերուն դայելու կամ զանոնք կերակրե-
լու ատենը սպասաւորութիւն ընելու : ԼՅԳ գործո-
ղութիւնը պատուոյ պաշտօն մը սեպելով արուններուն
կսեպհականն : Խաղաղութեան ժամանակ ամեն գեղ

իւր հովուապետներ ունի, որ միշտ կոմիւնըն առնեն
 կերմայ, և մասնաւոր սուլելով մը մէկ գաշտէն
 միւսը, և երբեմն ալ ամենագոյն անտառներ կա-
 ռաջնորդէ: Երկրագործութիւնը թէպէտ և մոռցը-
 ուած չէ մէջերնին, բայց զինուորի մը անարժան աշ-
 խատութիւն համարուելուն կանանց ձգուած է:
 Առաջ իրենց մշակած բերքն մի միայն տեսակ մ'էր,
 բայց վերջին տարիներս շատ տեսակ սերմերու ծա-
 նոթացան, և գործածութեան դրին: Երկիր հերկե-
 լու համար ունեցած արօրնին փայտի կտոր մ'էր
 ծայրը թիի մը նման, և ուրիշ երկրագործական գոր-
 ծիքնին շատ խեղճ էր. այսպիսի անպիտան գործիք-
 ներով կանայք հազիւ կրնային 3—4 մատ խորունկ
 փորել. անտարակոյս աս էր մէկ պատճառը, որ
 երկրագործութիւնը մոռացեալ վիճակի մէջ էր: Սօտ
 տոններս Մեղրիոյ կառավարութիւնը ասոնց ծա-
 նոթացոյց երկրագործական պիտանի գարծիքներուն
 գործածութիւնը մեծ յաջողակութեամբ: Երբ Քա-
 ֆիրներն առաջին անգամ արօրին գործելը տեսան,
 զարմացմամբ և հիանալի լուութեամբ ժամանակ մը
 նայելէն յետոյ, վերջապէս մէկը իր առջած զգաց-
 մունքը ի բարբառ բերելով քսաւ. « տես քիչպէս
 բերնովը երկիրը կպատռէ սա. հինգ կնիկէ աւելի
 արժէք ունի»: Մեկէն կհասկցուի թէ Քաֆրաստա-
 նի մէջ քիչ աչքով կնայուի կանանց վերայ, իբրեւ
 գերի կգործածուին: Արջառները նայելու, և անոնց
 կաշիները մաքրելու, որ հանդերձի կգործածեն, ա-
 մենագիւրին գործն է որ երկէ մարդիկ յանձնառու
 կըլլան ընել. կնիկները պէտք է շինեն բնական հիւ-
 դերնին, հերկեն և մշակեն գետինը, ժողովին հունձ-
 քերը, և բոլոր այն բեռնակրական գործողութիւն-
 ները, որ իրաւամբ ղորաւորագունին բաժինն է: —

Այս տողերը գրած ժամանակնիս չէինք կրնար չիտր-
 չել — թէպէտ ցաւով — ինչ որ ականատես եղած
 ենք, թէ մեր գաւառաբնակ աղբայինք ալ այս մա-
 սին չեն տարբերիր Արիկէի Վեաֆիրներէն. քանզի
 հաղուագիւտ բան չէ իրենց մէջ ալ տեսնելը, որ
 իրենք սրճարաններուն անկիւններն ոտքերնին կախած
 ծուլութեամբ քանի որ ժամանակնին կանցնեն, կը
 բռնանան որ կնիկներնին և աղջիկներնին բոլոր ծանր
 և տաժանելի գործքերը կատարեն, ինչ որ իրաւամբ
 իրենց բաժինն էր ընել: Աստա՛հ ըլլալով թէ մեր
 աղբայինք սիրող են ճշմարտութեան ձայնին ականջ
 դնելու, ինքզինքնին չխաբելու համար, թէպէտ և
 ըլլայ ալ որ մինչև անգամ վայրենի Վաֆիրներու
 հաւասարել ալ ելլէ տակէն, համարձակութիւն ա-
 ուինք այս առթիւ յիշել անոնց վիճակը:

(Շարունակէ)

ԹԱՏԵՐԵԿԵՆ

Եւրոպայի Ինքնիշխան:

(Շարունակէն Տէր Բէ-10:)

Կ. Պ. Ամբակում, ի՞նչ պէտք է ստակի վրայ
 խօսք ընել...

Ամբ. Իրաւ աղէկ ըսիր, գինիէն աղէկ ի՞նչ կայ:
 Կ. Բայց գիտցած ըլլա՞ս՝ այս առաջինն ու վեր-
 ջինն է...

ՏԵՍԵՐԵՆ Բ.

Նայի, երևա ժէլեւոյններ, Յոն . և Պէր .
 ժէլեւոյնի շէնարներով .

Ե . Փիւ . (Զաւարանով Խմած Բաժանինուն Զարնե-
 ւով) առ ինչ է . .

(Սոփի . և Լ. Բ. արատելեւով Երևա)

Լ. Բ. Ներեցէք տեարք , զբաղած էինք .

Բ . Փիւ . Սեղի պէս երկու զթած ու ողոր-
 մած փիլիսոփաներ իրենց աշկերաներովը ձեր ոտքը
 դան ու դուք առանց յարի ելելու գինի խմէք . .

Նկէք աշկերաններ , սա անպիտաններուն քովէն
 չեռանանք . .

Կ . (Յեկոնի) Սայ քեզ Լ. Բ. Զարնեւ . . գինին
 քթէն բերնէն եկաւ :

Լ. Բ. Բա . . բա . . բայց . . աղջ . . աղջ . .

Ե . Փիւ . Լ. Բ. , ապա թէ ոչ զքեզ մէկ շուն-
 չով սրտեղ կկապեմ . .

Կ . (Յեկոնի) Սա մարդիկը մէյ մը դուրս ել-
 լէին . . անանկ սոսկում մը եկաւ վրաս որ՝ կարծես
 թէ մէյ մէկ չատուածներ են . . :

Լ. Բ. Պարոն զթած , գթա մեր վրայ . . .

Կ . Պարոն ողորմած , ողորմէ՛ մեզի . . .

Պ . Բաղմագութ Տեարք , այս ծերունիներուն
 աղաչանքը քիչ մը սիրտըս վըդովեց . և եթէ կհաճիք՝
 կաղաչեմ զՁեր մեծապատուութիւնը որ աշանջնե-
 րուդ մէկ քառորդը բարեհաճիք շնորհել վայրկեան
 մը սա ծերունիներուն . .

Լ. Բ. (Պէրոնի) մեծապէս շնորհակալ եմ ,
 բաղմագութ պարոն . .

Ե. Փիլ. (Զանք Զանք) դուք դեռ չգիտէք թէ ի՞նչ է փիլիսոփայ մը. կոշտ է ձեր գլուխը, միտացեալ է ձեր միտքը. . . անպիտան մարդիկ էք դուք, և բոլորովին անօգուտ . . .

Կ. (Դիւան) Օ՛հ ինչո՞ւ մէջ կիստնէ չիտում . . .

Ե. Փիլ. Դուք իբրեւ երկոտանի անասուն մինչք փողոցներու մէջ, և իբրեւ շուն տան մէջ . . .

Ե.մք. Ի՞նչ քաղցր բարբառ . . . Ի՞նչ խելք . . . ի՞նչ իմաստութիւն . . .

Ե. Փիլ. Եւ գիտէք ինչո՞ւ համար ձեզի այս պատուանունները կուտամ. վասն զի զմեզ կանչել տուիք, և նստեր զինի կիսմէիք իբրեւ թէ ձեր ընկերներն են եկողները . . .

Ե.մք. Իրաւունք ունիք պարոն, (Կիսաճանիւմ) ներեցէք . . .

Պ. (Կիսիկն Կոշտն շարնել) Բարեւ բոնէ, պարոն, տես՝ որո՞ւ առջև . . .

Կ. (Բարեւ Բանելով, Դիւան) Ես ի՞նչ ձիւն էր գլխուս եկաւ տէր Եստուած. կարծես թէ դըտրոցն ենք կամ թաղաւորի առջև . . .

Ե. Փիլ. Պարոններ, խելքերնիդ գլուխնիդ ժողվեցէք, մեզի կըսեն փիլիսոփայ, և մեր աշկերտներուն, (Յ, և Պ, և ցանցնելով) որոնք դեռ փիլիսոփայ ըսուելու կատարելութիւնը չունին՝ կըսեն իմաստուն . . .

Կ. Ի՞նչ ըսիք պարոն . . .

Ի. Փիլ. Չիմացար ինչ որ ըսաւ, իմ — ան — տուն . . .

Կ. (Դիւան) Իմ է այս տուն՝ կըսէ ինչ կըսէ (Բարձր) Է պարոն կսեալիք, աս տունը իմն է . . .

Ե. Փիլ. Չհասկցար, դարձեալ անպիտան . . .

անկիտ , անմար , ապուշ , անիմատ :

Ա. (Բերանով) Քէթ առնա ձեռքէս չափնեն
ննչ որ կուզեն թող բանն .

Պ. Տէր իմ, իփօրդ, մտնես,

Ե. Փիլ (Հայդէա ծանր խառնածով) Իմաստուն ըսելը խելացի ըսել է . որ մենք ենք . մենք ինչ խրթին բան որ ըլլայ , մեր բարձր խելքովը կհասկընանք . կորսուած բաները կը գտնանք . ուր որ ալ ըլլայ մեր անունը հռչակուած է . ուր որ երթանք տատուաւոր ենք . հարուստն ու աղքատը , ծերն ու տղան , արուռն ու հրը , զմեզ տեսնելնուն կպատկառին մենէ : Եսկէց երեսուն տարի առաջ երբոր իմ հայրս զեռ ծնաւ մէկէն ելայ համբուրեցի իւր ձեռքը և ըսի իրեն , հայր , քնէ ուրիշ բան չեմ խնդրեր , միայն քու խելքդ քու իմաստութիւնդ . ան ալ լսաւ ինծի , որդեակ իմ , քու խելքդ Եստուծմէ է . իսկ այն խելքը կառավարելու համար ահա իմ ընդոս քեզի կուտամ , (պաշտօն) մօտիկ կընէք , առ լսաւ ու իր ընդուն կարեց իմ բերանս դրաւ .

Ա. (Դիւան) Ընդդէմ Համար լեզուն շատ երկայն է.

Ա. ՓԻԼ. Եւ ահա այն ընդուն է որ ինծի այս
փիլիսոփայութիւնը պարզենց .

Ամբ. Ուր էր թէ քիչ մ'ալ ինձի տար ատ
լեզուէն:

Ի Փիւ . (Յանք ի յանձնէ) Մենք երկուքս
 փիլիսոփայ ենք . և այս պարոնները (Յ , և Պ ը .
 յոպնէլու) մեր աշկերտներն են . մենք այնպիսի հազ-
 ուադիւտ և ջնաշխարհիկ փիլիսոփաներէն ենք՝ որ բո-
 շոր Եւրոպա , Բօիա , Բիրիկէ , Բմերիկայ , Բնդ-
 զիւ , Գաղղիւ , Գերմանիա , Հոլանտա , Կորիէկ-
 եա , Տանիմարբա , Պեւճիբա , Սպանիա , Իտալիա ,
 Բաստիա . Սաքսոնեա , Սիկկիա , Հանգարիա .

Արարիա , Չինաստան , Հնդկաստան , Վարսկաստան
Բուսաստան . .

Ամբ . Որչափ մարդիկ կճանճան եղեր Ձեր
մեծապատուութիւնը .

Յ . Ասոնք մարդիկ չեն պարոն անմիտ , քա-
ղաք են .

Կ . Այդչափ քաղաքները ճամբորդեր էք :

Ի . Փիւ . Այո՛ , բոլոր այս տեղուանքս մեր ա-
նունը կբարոյեն . . և ամէն մէկ քաղաքներուն մէջ
քսանական տարի կեցեր ենք . . և թէ ինչպէս ան-
ցուցեր ենք մեր օրերը և ի՞նչ է փիլիսոփայութիւնը
համառօտաբար պատմել սկսիմ . .

Կ . (Ժէս-ի) Իմ քունս եկաւ . . .

Ամբ . Բայց պարոն , սա աղջ . .

Ի . Փիւ . Ի՞նչ է քու ուղածդ , ան նայինք
առաջ :

Ամբ . Տեսնո՞ւք իմ , չորս ժամ է որ աղջիկ-
ներս կորուսեր եմ . իմացայ որ հոս մեր պարոն Կո-
միկին պանդոկը եկերեն . Ելայ հոս եկայ , ու աս
սենեկիս դուռը զարնելու ատեն սա գիրը նշմարեցի . .
(Գիրը ցոյցեցաւ) տեսէք ինչ են գրեր , (Կոմիկին)
ի՞նչ էր այն Վ . Կոմիկ .

Կ . Կայնէ որ ակնոցս հանեմ . .

Ե . Փիւ . Աշակերտք , ի՞նչ են գրեր . .

Յ . (Կարդաւ) Հոս մանողը իւր մահը կը-
դրանէ . —

Ե . Փիւ . (Իր աշակերտացը) Ասիկայ գուք մեկ-
նեցէք որ ձեր զօրութիւննալ հասկնան

Ամբ . Այսրձ կուզէք պարոն . . .

Ի . Փիւ . Վեղի ըլլայ . քու վարձքդ , միթէ
մենք աղքատ ենք , և կամ ստակի՞ կարօտ . . քեզի
պէս գեղացիէն ստակ առնելը մեղք է :

(Զարուհեցաւ)

ԱՐԳԵՆՏԻՆ

Պարտիզակ : — Սասար ծովափնայ : — Հայրապետ-
 լեան նահապետի մը : — Հանդիս շնորհակալութեան առ-
 ևճարեգութեան Սպար Տեր Լ Գ. Կաթեդրէն Աշխատե-
 լիս Սահմանադրութեան :

Պարտիզակէն ուղղուած նամակէ մը կը բաղկանայ
 հետեւեալներն :

“ Արժարանաց բարեկարգութիւնը խիստ նշա-
 նաւոր է Բնակչութեան սիրայօդ անդամոց եռան-
 դուն ջանքովը : Ծաղկոցը , որ կալարունակէ 200 ի
 չափ մանկտի , օր քան զօր ի յառաջագիմութիւն
 կրնի մանայ դասատուաց արժուն երկաթիլութեամբը :
 Սայր — վարժարանը , ուր կ'գտնուին 250 ուսանողք ,
 յառաջագիմութեան նշանաւոր քայլափոխներ կրնէ
 ընդ կառավարութեամբ մեծարգոյ Սկրտիշ Աշխի
 Տ. Յակոբեան . ուսումնական աշակերտաց թիւը 100 ի
 կը հասնի . ասոնց դասատուն է արգոյ Պ. Յակոբ
 Յովսէփեան ուսումնական անձն . — Գեղեցիկ սե-
 ռին դաստիարակութեանը գալով կ'ծանուցանեմք
 յուրախութիւն ազգասիրաց որ մի և նոյն յառաջա-
 դիմութիւններն կրնէ . ընդհանուր աշակերտուհեաց
 թիւը 300 ի կ'հասնի , որոց քսանը միայն քերական-
 ութիւն կուսանին առ ոտս մեծարգոյ Պ. Թադէոր
 Թադէորեանի : Խորին շնորհակալութեան արժանի
 է Սկրտեան մեծարգոյ Յովհաննէս աղայի անձանձիր
 ջանքն ալ , որ ուսումնապետութեան պաշտօն կ'ւարէ ,
 և անդուլ երկաթիլութեամբ կ'ոքնի վարժարանիս օր
 յօրէ յառաջագիմութեան համար ” :

Լազեան Մեծապատիւ Գասպար աղայ Բինկեանցի ճշմարիտ ազգասէր Լնձն ուղեւով Լզգիս բարոյականութեան նպատ մ'ընել իւր ՍԵՍ ՄՈՒՍԹԵՆՅԱՆ անուն գեղեցիկ աշխատասիրութիւնը ի լոյս ընծայելով կնուիրէ կարեւոր տեղերու :

Եյս գիրքը բարոյական խրատներու բովանդակութիւն մ'է ոտանաւոր շարագրուած :

Տպուածներուն մէկ մասը ընծայած է Լնձնանուէր ընկերութեան աշակերտաց , մնացորդն ալ հետզհետէ ընծայ պիտի ղրկուի դուրսի գաւառներուն գպրոցներուն :

Մեծապատիւ Լազեան այսպէս իրաւամբ արժանի է “ Լզգասէր ” և “ Ուսումնասէր ” տիտղոսներուն , և կրնայ օրինակ ըլլալ կարող անձանց , որպէս զի հետեւելով իրեն՝ փութեան ազգիս նպատաւոր ծառայութիւններու ձեռք վարեն :

Մեծապատիւ Լազեանի թէ ճշմարիտ ուսումնասիրութիւնը , թէ այս բարոյական ընծայն մեծ պատիւ կրերէ իւր հայրենեացը Բինկեանին որուն բաւական արդիւնքն վայելած է Լզգս : Արեւի է մեզ այս առթիւ խոստովանիլ թէ Բինկեանցի ազգայինը ըստ մեծի մասին ճանչցող և արդիւնաւորող են իրենց առ Լզգն ունեցած պարտքերն . Բինկեանցիք իրենց գիւղին անդորրութեանը և ըստ ամենայնի յառաջադիմութեան ուշ դնելէն յետոյ , Կ . Պօլսոյ ազգային պաշտամանց մէջ ալ գտնուելով բաւական ծառայութիւններ մատուցած են Լզգիս և կմատուցանեն , որոց պարտիմք շնորհակալ ըլլալ ի դիմաց ընդհանուր Լզգիս :

Մայիս 13 երկուշաբթի առաւօտուն ժամը 4 ին
յատուկ շողենաւ մը Պէյքօղէն Եէնիգափու փո-
խադրեց հայրասիրութեան նահատակ մը . ուր իր ցա-
ւաղից դասատուներն Ղալաթիոյ վարժարանին աշա-
կերտներով ակնդէտ կսպասէին : 3 վարդապետ , 12 ի
չափ քահանայք և քսանի չափ դպիրք , ու 30 ի չափ
իւր սիրասուն հասակակից ընկերներէն և խուռն բազ-
մութիւն ուղեկից էին այս տխուր հանդիպին : Եէնի
գափուի Եկեղեցին տարուելէն , եկեղեցական կարգն
կատարուելէն և ընկերներէն մէկն դամբանական մը
խօսելէն ետքը Պալլաքլըի գերեզմանատունը ամփոփ-
ուեցաւ :

Եւսո նահատակն Շալճեան մեծապատիւ (Թագ-
ւոր Եղայի երէց որդին Պ , կարապետ ծաղկահա-
սակ պատանին էր , որ Ղալաթիոյ վարժարանէն փոքր
եղբօրը հետ երեկոյին վերադառնալուն՝ լսելով
իւր սիրելի Հօրը պատահած ցաւալի դէպքն ,
(Շալճեան Թագւոր Եղան մայիս 11 ին աւազակնե-
րու ձեռք ինկած էր , և իրեք հարիւր ոսկիի հաս-
նելուն կսպասէր որ աղատի) առջի բերան կընա
համոզել իւր պարագաներն և կարիանայ , բայց վերջը
հաւատարմով իւր սիրելի Հօրը սպանման համար եղած
կարծեաց , չկրնալով ժուժել , ահագին վայիւճնով
կսկսի լալ , ողբալ , և յանկարծակի շնչաստառ կը
փռուի : Ընթերցողք կրնան մակաբերել այս միջոցին
իւր ընտանեացը մէջ սաստկացած աղմուկը , ճիշն ու
կոծը . . . ցաւալի դէպք : Քիչ ժամերէ ետքը ծնո-
ղասէր պատանին իւր շուրջը գտնուողներուն տալով
վերջի բարեն՝ Հայր հայր հազիւ թէ լսելի ու հաս-
կընալի ընել կրնալով , կիսկէ աւերը . . . Թշուառ
ընտանիք . այսպէս տարաժամ կաթուածահար մահ-
ուամբ կործանած կտեսնէ իւր սիրոյ և ուրախութեան

յենարանն . ո՞վ կրնայ նկարագրել այս եղկելի ըն-
տանեաց ցաւն ու մորմոքը Լացին նաև հեռաւոր
և անծանօթ օտարներ անդամ :

Անգուգական Հանգուցեալն իւր փոքր եղբօր
հետ ամառ ու ձմեռ անընդհատ Պէյքօզէն Պալա-
թիոյ վարժարան կ'աճախէր , և երկու տարիէ հետե-
մտադիւր կաշակերտէր . իր մանկութենէն սովորած էր
ի բոլոր սրտէ սիրել իր ծնողքը , անոնց հնազանդիլ ,
բարի ու առաքինի զաւակ ըլլալ . այս սերտ կապակցու-
թիւնն ու որդիական սէրն ու գործովն այս ծանր ներ-
գործութիւնն ըրին իւր վրայ , որով իր 16 — 17 տա-
րեկան ծաղկափթիթ հասակին մէջ փակելով աչքին
յանմխիթար սուգ համակեց իւր ծնողքն , իւր բա-
րեկամներն և բոլոր ծանօթներն :
Աւնայն աշխարհ

Բզգային Սահմանադրութեան վաւերացման
կայսերական շնորհին առթիւ Բզգիս առ առատագութ
Այսրն մեր ունեցած շնորհակալութեան անհրաժեշտ
պարտաւորութեան կատարման , և Սահմանադրու-
թեան Գ . հարեդարձի միացեալ հանդէսն այս տա-
րի աւելի փառաւոր և բարեկարգ եղաւ :

Երեք շաբաթի չափ յառաջսկսան տոմսակներ
(քսան զրուշ շոգենաւի երթևեկութեան , տասը կե-
րակրոյ) ծախուիլ Մայրաքաղաքիս թաղերուն Բնկե-
րութեանց միջոցաւ ընդ տնօրինութեամբ գործադիր
Յանձնաժողովոյ մի , որ կազմեցաւ գիտութեամբ առ
ժամանակեայ Արչութեան :

Մայիս 26 կիրակէ առաւօտուն կանուխ յատ-
կապէս հինգ շոգենաւ ճամբայ ելնելով այլ և այլ
նաւահանգիստներէ հեռոցետէ Պէյքօզի նաւահան-

գիտութեան բերին Հանդիսականներն : Շուգենաւներուն
 իւրաքանչիւրին մէջ ազգային երգեր գրեթէ անընդ-
 հատ կըսուէին նուաճարանաց ներդաշնակութեան հետ :
 Աւաւհանգիստէն Եկեղեցին երթալու երկայն-
 ուղին երկու կողմէն շղթայաշար կամարներով և
 այլ և այլ գորշակներով զեղեցիկ զարդարուած էր :
 ուսկից դունդադունդ կանցնէին Հանդիսականք՝ կա-
 մարադունէն վարդեր ընդունելով նուիրաց յիօխանա-
 կութեամբ : Տեսնելու արժանի բան մ'էր Եկեղե-
 ցւոյն առջևի հսկայ ծառին ճակատի տախտակը, որուն
 վրայ կկարդացուէր « Կեցցէ Լ. զ. և Սահմանադրու-
 թիւն » սիրելի մաղթանքն, որուն ամեն մէկ գիրերն
 վարդէ յօրինուած էին, որ չէ թէ միայն ազգայնոց
 հիացման պատճառ եղաւ, այլ և շատ Գունաց և մա-
 նաւանդ Իտալացւոց, որոնք մինչև երեկոյ հետզհետէ
 կուգային տեսնելու այս նշանաւոր յօրինուածն : Գե-
 ղեցիկ տեսարան :

Ժամերգութիւնը դիտմամբ ուշ ձգուած ըլլա-
 լուն Հանդիսականք հասան ժամանակին : Գեր-
 Տ. Երեսէս սրբազան Եպիսկոպոսն, Ս. Երուսա-
 ղէմայ և Կ. Պօլսոյ Պատրիարքութեանց արժ. Փո-
 խանորդներն ուրիշ պատուարժան Կղերաց հետ ներ-
 կայ կգտնուէին : Գեր. Կ. Եպիսկոպոսն Ս. պա-
 տարագ մատոյց, և դուրսը Եկեղեցւոյն առջև ընտիր
 և ազգու ատենաբանութիւն մ'ըրաւ՝ ջերմ բարե-
 մաղթութիւններ յերկինս բարձրացնելով : () Գոստա-
 փառ Ինքնակալին անդին կենաց և () ամանեան հզօր
 Կայսրութեան երջանիկ յարատեւութեան, նոյնպէս
 սիրելի Լ. զ. Կ. այս բարեացասիւթ սիրոյ և միաբա-
 նութեան յարակայութեան համար :

Հոն պարտք կհամարեմք ընդմիջել մեր նկա-
 րագրութիւնը, և Պէյքօղի մէջ Հանդիսականու-

Թեան եղած արժանաւոր ընդունելութեան և մեծաստղատ հանդերձանաց համար մեր և բոլոր հանդիսականաց խորին շնորհակալութիւնը հրապարակաւ յայտնել գիւղին Թաղական Խորհրդոյն , և մանաւանդ առանձինն՝ Շալճեան մեծապատիւ Թաղւոր Բղայի , որ այս անգամ ալ այսպէս իւր ազգասէր սգւոյն արդիւնքն երևելի ըրաւ : Բարի :

Վանք մեր նկարագրութեանը :

Նկեղեցւոյն աւարտմանէն անմիջապէս ետքը՝ ժամը 4½ ին ատեններն Հանդիսականք կարգ կարգ նուագարաններն առջևէն սկսան երթալ Հիւնքնար—Խսկէլէսիի դեղեցիկ զբօսավայրը . այս միջոցին աւելի շքեղութիւն կընծայէին Բնձնանուէր Բնկերութեան աշակերտ պանդուխտ աղգայիներ , որոնք զոյգ մը ()սմանեան գրօջակով կառաջնորդէին Հանդիսականաց . նաև Սամաթիոյ վարժարանին Սանուհեաց խմբեակն , որոց իւրաքանչիւրն սպիտակ հանդերձներով միակերպ զարդարուած՝ աղգային երգոց գողտր դայլայլիկներով Հանդիսականաց բերկրութիւնը կառաւելուին : Բնկարագրելի է Հանդիսականաց խայտանքն և մէկմէկու ցուցած սէրն ու համակրութիւնը : — Վլերական պատկառելի դասն ալ յետ այցելութեան և շնորհակալութեան մեծ . Թաղւոր Բղայի դպրոցի տղայոց տաճկերէն լմայլելի երգովն ուղղեցան ի Հանդիսավայրն :

Հանդիսավայրին մէջ փառաւոր կամօր մը շինուած էր , որուն ճակատը ղետեղած էր ()սմանեան Ռաշադ մեսաքսէ ծանր և բարակ բանուած . կծածանէին նաև ()սմանեան գրօջակներ , որոց ներքևէն խոնարհելով անցաւ Հանդիսականաց բազմութիւնը : Բղգային երգեր , սրտառու և բարեմաղթութիւններ , սիրայիլի ողջոյններ ամեն անգ իջուէին : Բնթիւ էր

բազմութիւնը : Կարծես կպարպատէր դաշտին ընդարձակութիւնը , և երջանիկ կհամարէր զինքն՝ այնչափ հազարաւոր անձինքն նուիրական Հանդիսի մը համար իւր ծոցը ասպնջականել արժանաւորելուն :

Հանդիսաւայրին մէջ պահ մը թե ի թե ճեմէէն յետոյ՝ հացկերոյթին սկզբնաւորութիւն եղաւ : Ընդարձակ սեղաններ գրէթէ քովէքով դրուած և վաշիւռէ կերպով զարդարուած էին առջի անգամներէն օրինաւոր : Հանդիսականք հետզհետէ սեղանները կբազմէին՝ ամեն մէկ անգամուն երկու հարիւրի չափ : Վինւոյ բաժակներու բաղխիւններով անընդհատ բոլորանուէր բարեմաղթութիւններ կըլլային թէ՛ Սմանեան մեծազօր Այսրութեան և թէ ազգիս ու Սահմանադրութեան համար . կթնդար օդն ու կը սարսէր դաշտին ընդարձակութիւնը . Ըստ տեսց մինչեւ ժամը 7½ :

Ըսկէց ետքը աշխոյժ Խալաքիք , որոց ազգային հանդէսն մի և նոյն օրը տեղի ունեցաւ , իրենց գրօշակն առջեւն նուագարաններով և երգերով եկան ողջունելու զՀայս , և բերկրութեամբ իրենց մարդասիրական համակրութիւնն յայտնելու . փոխադարձ « կեցցէ » ներուն մեծագոյ ձայներն կխլացնէին ականջներն , և անթիւ գլխարկներ երկու կողմանէ կը ծածանէին օդոյն մէջ : Քիչ մ'ետքը Ըզգայինք Խալաքեոց կողմը փութացին փոխադարձ ողջունի նուագարաններով ու երգերով . մեծ էր հոն երկու կողմանէ իրարու եղած յարգանքն :

Պահ մ'ետքը Խալաքեոց վեմամիայլ Վեսպանն ուղեկցութեամբ նազելափայլ Տիկնոջ՝ և ուրիշ պատուաւոր Խալաքեոց բարեհաճեցաւ չալ ի փառաւոր վրան Աղերական դասուն , և յայտնեց իր ուրախակցութիւնը Ըզգիս արժանացած բարձր շնորհին հա-

մար , և գովեց այս աստիճան երախտագիտութիւնն
 ու միաբանասեր ոգին՝ յորդորելով յարատեւելի նոյն
 Վեր . Ն . Եպիսկոպոսն արժանաւոր ընդունելու
 թեամբ ի դիմաց Հանդիսականաց և բոլոր Մզգիս
 շնորհակալ եղաւ Վորին վսեմութեան բարձր յար-
 գանացն , զոր փոխադարձաբար անձամբ ալ յայտնեց
 ի նկերութեամբ ներկայ Աղերաց փութալով վսեմ .
 Վեսպանին վրանը , ուր սիրայիւ ընդունելութիւն
 եղաւ :

Բոկէց ետքը տեղ տեղ սկսան ատենաբանու-
 թիւններ ըլլալ ուսումնական ազգայնոց կողմանէ ,
 որոց իւրաքանչիւրին բովանդակութիւնն էր Մզգիս
 առ () սմանեան բարեգութ Վայսրութիւնն ի սկզբանէ
 ունեցած անձնուէր հաւատարմութեան և երախտա-
 գիտութեան , որ Մէլեքին Սահմանադրութեան ար-
 դիւնաւորութեան ղեկնուցումն :

Այսպէս ուրախութեամբ անցան այն մեծ աւուր
 երջանիկ ժամերն , և մօտեցաւ 10դ ժամն մեկնելու
 ժամանակն . ուստի ազդարարութիւն ըլլալով Հան-
 դիսականք սկսան ժողովել նաւահանգիստն . և որո-
 շեալ շողենաւներն նստելով դարձան իւրաքանչիւր
 իրենց տեղն բերկրապատար խնդութեամբ և Հայ
 ազգիս սուրբական համեստութեամբ :